

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Libora Duřu a JUDr. René Štepanika na neverejnom zasadnutí dňa 23. apríla 2014 v Bratislave v trestnej veci proti obžalovanému **Š. S.** pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. f/ Tr. zák. a iné, o sťažnosti obžalovaného **Š. S.** proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo dňa 16. apríla 2014, sp. zn. PK – 1 T 15/2013, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. por. napadnuté uznesenie **sa z r u š u j e.**

Podľa § 79 ods. 1 Tr. por. obžalovaný **Š. S.**, nar. X., **sa p r e p ú š ť a z väzby na slobodu.**

O d ô v o d n e n i e

Špecializovaný trestný súd v Pezinku uznesením zo dňa 16. apríla 2014, sp. zn. PK-1T 15/2013, podľa § 72 ods. 1 písm. b/, § 79 ods. 3 Tr. por. zamietol žiadosť obžalovaného **Š. S.** zo dňa 3. februára 2014 o prepustenie z väzby na slobodu.

Proti uvedenému uzneseniu podal obžalovaný **Š. S.** na neverejnom zasadnutí dňa 16. apríla 2014 do zápisnice sťažnosť, ktorú do rozhodnutia sťažnostného súdu písomne neodôvodnil.

Na základe podanej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia a konanie predchádzajúce tomuto výroku a dospel k týmto záverom:

Špecializovaný trestný súd v Pezinku (ďalej len ŠTS) rozsudkom zo dňa 16. októbra 2013, sp. zn. PK – 1 T 15/2013, uznal obžalovaného Š. S., ktorý bol vzatý do väzby uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica z 1. júla 2012, sp. zn. Tp 69/2012, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. júla 2012, sp. zn. 3 Tost 25/2012, z dôvodu § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por. (kolúzna väzba) so začiatkom plynutia väzby od 29. júna 2012, s rozšírením dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. (preventívna väzba) uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica z 3. januára 2013, sp. zn. Tp 67/2012, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. januára 2013, sp. zn. 6 Tost 1/2013, za vinného dvojnásobným obzvlášť závažným zločinom úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. f/ Tr. zák., dvojnásobným prečinom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Tr. zák., dvojnásobným zločinom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Tr. zák. a prečinom neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216 ods. 1, ods. 2 písm. b/, písm. c/ Tr. zák. Za to mu uložil úhrnný trest odňatia slobody na doživotie so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia a trest prepadnutia veci.

Špecializovaný trestný súd predložil dňa 25. novembra 2013 spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní obžalovaného Š. S. proti citovanému rozsudku súdu prvého stupňa. Verejné zasadnutie na konanie o podanom odvolaní vytýčil najvyšší súd na 26. februára 2014.

V rámci odvolacieho konania doručil obžalovaný Š. S. najvyššiemu súdu dňa 13. decembra 2013 žiadosť o prepustenie z väzby, o ktorej najvyšší súd uznesením zo dňa 18. decembra 2013, sp. zn. 1 To 10/2013, rozhodol jej zamietnutím. Keďže išlo o rozhodnutie (uznesenie) najvyššieho súdu, proti ktorému sťažnosť nie je prípustná, stalo sa toto rozhodnutie právoplatným 18. decembra 2013.

V priebehu uvedeného odvolacieho konania podal obžalovaný Š. S. dňa 7. februára 2014 (dátum doručenia žiadosti najvyššiemu súdu) ďalšiu žiadosť o prepustenie z väzby, o ktorej už najvyšší súd nerozhodol a rozhodoval o nej, po vrátení spisu ŠTS až dňa 4. apríla 2014 (lehota vo väzobnej veci na vyhotovenie rozsudku je desať pracovných dní - § 172 ods. 3 Tr. por.) s rozhodnutím - uznesením najvyššieho súdu zo dňa 26. februára 2014, sp. zn. 1 To 10/2013, ktorým odvolací súd zrušil rozsudok ŠTS zo 16. októbra 2013, sp. zn. PK-1T 15/2013, v časti výroku o vine, vo výroku o treste a vo výroku o náhrade škody, a v zrušenej časti vrátil vec ŠTS na nové prejednanie a rozhodnutie, až ŠTS na neverejnom zasadnutí dňa 16. apríla 2014 uznesením, ktoré je predmetom rozhodovania najvyššieho súdu v konaní 2 Tost 12/2014 o sťažnosti obžalovaného Š. S. podanej proti tomuto uzneseniu.

I. Väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Vzhľadom na závažnosť tohto zásahu vyžaduje po celý čas trvania súdnu kontrolu. Tá začína rozhodovaním súdu po obmedzení osobnej slobody obvineného a je ochranným štítom garancie dôvodnosti väzby po celý čas jej trvania. Je výsostným právom ale i povinnosťou všeobecného súdu dbať o to, aby doba väzby obvineného neprekročila nevyhnutnú hranicu. Za tým účelom mu patrí skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť tieto okolnosti v rozhodnutiach o žiadostiach obvineného o prepustenie z väzby. Okolnosti odôvodňujúce väzbu sa počas jej trvania môžu meniť a preto sa vyžaduje periodická súdna kontrola dlhšie trvajúcej väzby. V konaní pred súdom (po podaní obžaloby) je táto garancia premietnutá do ustanovenia § 79 ods. 2 Tr. por., podľa ktorého súd je v každom období trestného stíhania povinný skúmať, či dôvody väzby trvajú, či sa zmenili a teda i to, že v prípade nepretrvávania dôvodov väzby obvineného musí dôjsť k ukončeniu väzby prepustením obvineného z väzby na slobodu. Skúmanie dôvodov väzby je periodický akt, znamenajúci v konečnom dôsledku prejavenie navonok iba v prípade prepustenia z väzby (či zmene dôvodov väzby), nie však pri aktuálnom zistení nemennosti dôvodnosti väzby (negatívne rozhodnutie súd v pravidelných intervaloch pri prieskume väzby ex offiō nevydáva). Iná situácia nastáva, keď súd v rámci svojich garančných práv a povinností vo vzťahu k väzbe obvineného je povinný rozhodnúť o žiadosti obvineného na prepustenie z väzby na slobodu (§ 79 ods. 3 Tr. por.). Rozhodnutie súdu, vrátane jeho odôvodnenia, už je vonkajším prejavom argumentačne

podporeného vysporiadania sa s dôvodnosťou/nedôvodnosťou pretrvávania/nepretrvávania väzby obvineného a teda časovým (pred daný moment a stav konania) a vecným (argumentačným) míľnikom pre(možnú) reakciu obhajoby vo vzťahu k prípadnému sťažnostnému konaniu súdu vyššieho stupňa, mimo jednostupňového konania najvyšším súdom, ale je žiadosť o prepustenie z väzby podaná na tento súd v čase, keď súd rozhoduje o opravnom prostriedku vo veci samej, čo je (bol) i konkrétny prípad rozhodovania – v jednom prípade nerozhodnutia – najvyššieho súdu o žiadosti obžalovaného Š. S. o jeho prepustenie z väzby v čase rozhodovania tohto súdu o odvolaní voči rozsudku súdu prvého stupňa, resp. míľnikom pre ďalšiu podanú žiadosť (i s významom jej obsahovej modifikácie) v závislosti s časovým odstupom tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť, upraveným v ustanovení § 79 ods. 3 veta tretia Tr. por.

Článok 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky obsahuje pri väzbe právo byť vo väzbe len zo zákonných dôvodov a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu, právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne a urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po nevyhnutnú dobu alebo byť prepustený počas konania. Z práva nebyť vo väzbe z iného ako zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu vyplýva priama spojitosť zákonného väzobného dôvodu s rozhodnutím sudcu alebo súdu nielen pri vzatí do väzby, ale aj počas jej trvania (III. ÚS 7/2000). Pri posudzovaní neodkladnosti a urýchlenosti rozhodovania o zákonnosti väzby sa vychádza aj z pravidla, že keď sa na rozhodovaní o návrhu osoby pozbavenej osobnej slobody na preskúmanie zákonnosti tohto pozbavenia zúčastnilo viac stupňov súdov, berie sa do úvahy celková dĺžka konania, to znamená od podania návrhu až do právoplatného rozhodnutia o ňom. Z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti a urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty počítané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavkám urýchlenosti (III. ÚS 7/2000, I. ÚS 18/2003) Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a ods. 5 ústavy nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania na jednom stupni súdu presahujúca dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 126/2005). V konkrétnej posudzovanej veci došlo k situácii, že najvyšší súd v čase rozhodovania o podanom odvolaní nerozhodol o žiadosti obžalovaného Š. S. temer dva

mesiace (žiadosť podaná na najvyšší súd 7. februára 2014, spis vypravený z najvyššieho súdu a doručený ŠTS 4. apríla 2014) a aj po rozhodnutí ŠTS o predmetnej žiadosti 16. apríla 2014 a rozhodovaní najvyššieho súdu o podanej sťažnosti, teda až do právoplatného rozhodnutia o žiadosti dňa 23. apríla 2014, uplynula lehota dva a pol mesiaca, čo je doba nezodpovedajúca už uvedeným časovým atribútom rozhodnutia súdov.

Podľa slovenského práva v prípade dlhšie trvajúcej väzby musia byť splnené štyri podmienky. Musí existovať po formálnej stránke uznesenie o vznesení obvinenia. Po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, za ktoré je vznesené obvinenie, podporované vykonaným dokazovaním v miere preukaznosti skutku zodpovedajúcej príslušnému štádiu konania, musí existovať niektorý z väzobných dôvodov § 71 ods. 1 Tr. por. a musí byť splnená podmienka, aby (orgány činné v trestnom konaní a) súd postupoval(i) vo veci samej s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Vo väzobných trestných veciach sú v konaní pred súdom spojitými nádobami a z časového hľadiska v jednej línii existujúcimi priebeh dokazovania a rozhodovania s priebehom väzby obžalovaného, pričom väzba je viazaná na plynulé konanie a rozhodovanie vo veci samej, neplatí to však naopak, keďže trestné stíhanie nie je podmienené väzbou. Ak nesplnenie podmienky plynulosti konania a rozhodovania (vo veci samej) prináša so sebou nedôvodnosť ďalšieho trvania väzby obžalovaného, o to viac treba analogicky prihliadať na nerozhodnutie o obmedzení osobnej slobody obžalovaného nie včasným a urýchleným rozhodnutím súdov ako na nedôvodnosť vedenia trestného stíhania voči obžalovanému väzobne, keďže primárne sa posudzuje z hľadiska dodržiavania osobnej slobody obžalovaného línia jeho neväzobného trestného stíhania. V prípade, že súdy pri rozhodovaní o väzbe nekonajú s dostatočným urýchlením, dochádza k porušeniu čl. 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (nález ÚS 452/2010) Ak k takému záveru dospeje v rámci rozhodovacej činnosti Ústavný súd Slovenskej republiky, podľa § 56 ods. 2 prvá veta zákona o ústavnom súde pre porušenie práva alebo slobody rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší a podľa § 56 ods. 3 písm. b/ zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie. To vo vzťahu k väzbe prichádza do úvahy len vtedy, ak väzba ešte reálne existuje.

Podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy, ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody uvedené v odseku 1 (tohto článku), a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Z uvedeného čl. 127 ods. 2 ústavy vyplýva, že v prípade porušenia práv garantovaných čl. 17 ods. 2 a ods. 5 ústavy o väzbe (obžalovaného) na základe podmienok tam uvedených, dôsledkom porušenia takých práv a slobôd v konaní o väzbe nemôže byť iné rozhodnutie, než je prepustenie (obžalovaného) z väzby na slobodu – zákaz pokračovať v porušovaní práv a slobôd.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Trestný poriadok vo viacerých ustanoveniach v súvislosti s rozhodovaním o väzbe stanovuje lehoty, prekročenie ktorých nie včasným rozhodnutím (v uvedených lehotách) prináša dôsledok prepustenia obvineného na slobodu (rozhodnutie sudcu pre prípravné konanie o zadržanej osobe § 87 ods. 2 Tr. por., rozhodnutie predsedu senátu a v prípravnom konaní sudcu pre prípravné konanie o zatknutom obvinenom § 73 ods. 5 Tr. por., návrh na predĺženie lehoty trvania väzby § 76 ods. 2 Tr. por. a iné), pričom vo viacerých prípadoch sa jedná o lehoty hodinové (48 hodín, resp. 72 hodín). Ak už prekročenie takto krátkych lehôt obmedzenia osobnej slobody obvineného má priamo zo zákona za následok okamžité prepustenie obvineného z väzby na slobodu, o to viac musí mať za rovnaký následok prepustenia na slobodu prekročenie lehôt počítaných na dni, týždne, mesiace, roky. Z ustanovenia § 79 ods. 3 Tr. por. vyplýva povinnosť pre sudcu pre prípravné konanie (v prípravnom konaní) a súd (v konaní pred súdom) bez meškania rozhodnúť. Ustanovenie § 79 Tr. por. nestanovuje lehoty, v ktorých sa musí o takej žiadosti obvineného (obžalovaného) rozhodnúť. Tieto nie striktné zákonom stanovené lehoty pre takéto

rozhodnutie sú však stanoveného ustálenou judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu, ako to bolo už uvedené v predchádzajúcej časti odôvodnenia tohto uznesenia.

Ustanovenia § 79 ods. 2 a § 79 ods. 3 Tr. por. upravujú skúmanie väzby v jednotlivých štádiách trestného stíhania (v podstate permanentne) a rozhodovanie o návrhoch na prepustenie z väzby. Každé takéto rozhodnutie súdu o väzbe odráža časový (pre daný moment) a vecný (argumenty dôvodnosti väzby, resp. jej zmeny) rozmer pretrvávania aktuálnosti väzby, a to do ďalšieho rozhodovania o väzbe, ktorým sa uvedené atribúty väzby môžu kvalitatívne zmeniť, alebo potvrdiť. Medzníky týchto rozhodnutí znamenajú pretrvávajúce nemennosti dôvodnosti väzby obvineného. Ak jedno z týchto rozhodnutí o väzbe chýba, pre určitý moment po podaní žiadosti obvineného o prepustenie z väzby aj po uplynutí už uvedených lehôt ustálených judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu na celé konanie o žiadosti až do právoplatného rozhodnutia rámcovo na mesiac (pre jednostupňové rozhodnutie), resp. dobu krátko cez mesiac (pri dvojstupňovom rozhodovaní) aj po tejto dobe, teda cca 5 – 6 týždňov od podania žiadosti o prepustenie z väzby, nad túto dobu nemožno väzbu obvineného považovať za súladnú s Ústavou Slovenskej republiky a to jej článkom 17 ods. (2 a) 5 za prekročenie takejto lehoty v konkrétnom prípade posudzovanej väzby obžalovaného Š. S. trvajúcej od podania žiadosti o jeho prepustenie z väzby dňa 7. februára 2014 do konečného (právoplatného) rozhodnutia o väzbe najvyšším súdom dňa 23. apríla 2014 (v konaní 2 Tost 12/2014) dva a pol mesiaca, teda možno považovať dobu od primeranosti cca šesť týždňovej doby od podania žiadosti, teda asi od 23. marca 2014. Analogicky teda, ak väzba obžalovaného Š. S. je nepokrytá právoplatným rozhodnutím súdov mesiac nad rámec judikatúrou ustálenej doby na rozhodnutie o žiadosti o prepustenie z väzby, jedná sa o nezákonnú väzbu, ktorej dôsledkom nezákonnosti tak, ako pri zákonom striktne stanovených lehotách o väzbe, hoci aj na hodiny o pár minút, musí byť prepustenie z väzby na slobodu.

Ak pri trvalej platnosti na celý priebeh väzby platí nevyhnutnosť súbežného naplnenia už uvedených štyroch atribútov väzby [vznesené obvinenie, dôkazmi, podporovaná dôvodnosť trestného stíhania pre konkrétny trestný čin, dôvod väzby (§ 71 ods. 1 Tr. por.) a plynulé bezprieťahové konanie vo veci], zo znenia zákonných ustanovení (príkladmo

už citovaných), v ktorých je s prekročením striktne stanovenej lehoty spojené okamžité prepustenie z väzby logicky vyplýva, že plynulé bezprieťahové konanie vo veci samej je rozšírené aj na plynulé bezprieťahové konanie o väzbe. Pri jeho porušení musí analogicky nastať následok prepustenia obvineného z väzby na slobodu.

Všeobecné súdy by mali byť v porovnaní s ústavným súdom, primárnymi ochrancami ústavnosti. Vyplýva to napr. z čl. 144 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy.

Podľa čl. 144 ods. 1 sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a ods. 5 a zákonom. Podľa čl. 2 ods. 2 štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 152 ods. 4 výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou. Pre konkrétny prípad posudzovania sťažnosti obžalovaného Š. S. podanej proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu o zamietnutí žiadosti obžalovaného o prepustenie z väzby, najvyšším súdom tak vyplýva povinnosť postupovať na úrovni rozhodovania všeobecných súdov prijatím záveru, že konaním o žiadosti obžalovaného o prepustenie z väzby po dobu dva a pol mesiaca došlo k porušeniu čl. 17 ods. 2 (veta prvá) ústavy v súvislosti s právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby v trestnej veci ŠTS, sp. zn. PK – 1 T 15/2013. Odpadol tak dôvod na ďalšie trvanie väzby, s čím spája ustanovenie § 79 ods. 1 Tr. por. konzekvenciu okamžitého prepustenia na slobodu. To zodpovedá ustanoveniu čl. 127 ods. 2 ústavy v konaní pred ústavným súdom za konštatovania rovnakého porušenia základných práv a slobôd, zakázať v porušovaní základných práv a slobôd, čo vo vzťahu k nezákonnej väzbe ako dôsledku nedôvodnosti jej ďalšieho trvania znamená dôsledok (pri rozhodovaní ústavným súdom prostredníctvom všeobecného súdu) prepustenia obžalovaného z väzby na slobodu. V tejto súvislosti treba poukázať na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 18/2013, ktorý pre absenciu doručenia sťažnosti prokurátora obvinenému a jeho obhajcovi pred rozhodnutím najvyššieho súdu, čím porušením „princípu rovnosti zbraní“ došlo k porušeniu práv a slobôd garantovaných čl. 17 ods. 2 a ods. 5 ústavy, vyslovil toto porušenie a nad rámec podanej sťažnosti (ex offio) zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, aby bolo ústavne komformným spôsobom rozhodnuté všeobecným súdom, hoci z časových súvislostí ústavný súd vedel, že všeobecný súd nemôže vrátiť prešlú lehotu

na rozhodnutie o predĺžení z väzby a musí obvineného z väzby prepustiť (ustanovenie čl. 127 ústavy ústavnému súdu neumožňuje prepustiť obvineného z väzby priamo). Ak porušenie čl. 17 ods. 2 a ods. 5 ústavy z uvedeného dôvodu (relatívne formálne porušenie princípu rovnosti zbrani) znamenalo v konečnom dôsledku nápravu dosiahnutú okamžitým prepustením obvineného z väzby na slobodu, o to viac musí priniesť rovnaký dôsledok porušenie práv a slobôd garantovaných čl. 17 ods. 2 a ods. 5 ústavy dlhodobým nerozhodnutím o väzbe. Ak by takýto dôsledok s preukázaným porušením v čl. 17 ods. 2 ústavy uvedených práv obžalovaného spojený nebol, znamenalo by to popretie povinnosti všeobecných súdov byť primárnymi ochrancami ústavnosti, znefunkčnenie rozhodovacej činnosti súdov o väzbe, pretože by sa tým stratila opodstatnenosť ustanovenia čl. 17 ods. 5 ústavy ingerencia rozhodovania o väzbe aj počas jej trvania súdmi a vytvorila by sa značná neproporcionálnosť konzekvencií prepustenia z väzby na základe už v tomto uznesení citovaných krátkych lehôt rozhodovania o väzbe s dôsledkom ich nedodržania prepustenia obvineného na slobodu a konzekvencii prípadného neprepustenia na slobodu pri dlhotrvajúcej nečinnosti súdu pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby, ak by malo byť dôsledkom iba akademické vyslovenie porušenia ústavných práv a slobôd, či morálne alebo finančné zadosťučinenie, na ktoré navyiac všeobecné súdy nemajú zákonný podklad. Je teda zrejmé, že dôsledok dlhotrvajúcej nečinnosti pri rozhodovaní o väzbe v jej priebehu musí znásobene odrážať krátkodobú nečinnosť súdov (prípadne v prípravnom konaní prokurátora), s ktorou je zo zákona spojené prepustenie na slobodu, s rovnakým dôsledkom.

S poukazom na uvedené porušenie práv obžalovaného Š. S. a s tým spojené závery argumentačne uvedené v odôvodnení tohto uznesenia, sa pri nesplnení jednej z podmienok dôvodnosti pretrvávania väzby obžalovaného najvyšší súd nezaoberal ďalšími podmienkami dôvodnosti trvania väzby (dôvodnosť trestného stíhania, väzobné dôvody, prípadne ich zmena), pretože čo i len nesplnenie jednej z podmienok dôvodnosti trvania väzby obžalovaného – pretože všetky podmienky vždy musia byť splnené kumulatívne - už za dôsledok postupom podľa § 79 ods. 1 Tr. por. prepustenie z väzby na slobodu, pričom takýto postup nemožno zvrátiť ani závažnosťou právnej kvalifikácie trestných činov, pre ktoré je obžalovaný trestne stíhaný (rozhodnutie o väzbe nemá žiaden dosah a pokračovanie v trestnom stíhaní obžalovaného) ani s poukazom na štádium trestného stíhania v konkrétnej posudzovanej trestnej veci. Neprepustením obžalovaného Š. S. z väzby

v súlade s ustanovením § 79 ods. 1 Tr. por. by za uvedených okolností najvyšší súd prehlboval a podporoval nezákonnosť trvania väzby obžalovaného.

II. Nezávisle na maximálnej zákonom stanovenej lehote uvedenej v § 76 ods. 6 Tr. por. (pre konkrétny prípad štyridsaťosem mesiacov), vo väzobnej trestnej veci aj v konaní pred súdom je nutné postupovať v súlade so zákonom a maximálnym urýchlením. Nepostupoval tak v konkrétnej veci najvyšší súd, keď konal v odvolacom konaní – uznesenie z 26. februára 2014, sp. zn. 1 To 10/2013 – v rozpore s ustanovením § 322 ods. 1 Tr. por., čím vznikla ďalšia okolnosť, ktorá ovplyvnila rozhodnutie o väzbe.

Pri aktuálnom rozhodovaní o väzbe nie je meritórne rozhodnutie odvolacieho súdu predmetom vecného prieskumu nadriadeného súdu. Je však potrebné zistiť, či použitý postup zodpovedá nepredlžovaniu väzby nad rámec nevyhnutného času (§ 76 ods. 1 Tr. por.). Najvyšší súd konštatuje, že pretrvávanie väzobného stíhania obžalovaného po rozhodnutí o odvolaní je nadbytočné.

Podľa § 76 ods. 1 Tr. por. väzba v rámci základnej alebo predĺženej lehoty väzby v prípravnom konaní a väzba v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutný čas.

Podľa § 322 ods. 1 Tr. por. ak po zrušení napadnutého rozsudku alebo niektorej jeho časti treba urobiť vo veci nové rozhodnutie, vráti odvolací súd vec súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol len vtedy, ak by doplnenie konania odvolacím súdom bolo spojené s neprímeranými ťažkosťami alebo by mohlo viesť k iným skutkovým záverom.

Uznesením zo dňa 26. februára 2014, sp. zn. 1 To 10/2013, najvyšší súd zrušil rozsudok ŠTS zo 16. októbra 2013, sp. zn. PK – 1 T 15/2013, v časti výroku o vine v bode 1/ (obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. f/ Tr. zák.), vo výroku o treste (uložený úhrnný trest odňatia slobody na doživotie so zaradením obžalovaného na výkon trestu do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia a trest prepadnutia vec) a vo výroku o náhrade škody (vo vzťahu ku skutku v bode 1/) § 321 ods. 1 písm. c/, ods. 3 Tr. por. a v zrušenej časti - skutok v bode 2/ - prečin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Tr. zák. a zločin

nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Tr. zák. – a skutok v bode 3/ - obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. f/ Tr. zák., prečin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Tr. zák., zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Tr. zák. a prečin neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216 ods. 1, ods. 2 písm. b/, písm. c/ Tr. zák. (s poukazom na § 140 písm. c/ Tr. zák.) vec vrátil ŠTS na nové prejednanie a rozhodnutie podľa § 321 ods. 1 Tr. por.

Výsluchom znalcov (resp. spracovateľa znaleckého posudku znaleckého ústavu), keďže tomu nebránili podmienky ustanovenia § 322 ods. 3 a ods. 4 Tr. por., mal odvolací súd zo zákona doplniť dokazovanie a sám v merite veci právoplatne rozhodnúť, čo by aj z časového hľadiska skrátilo trestné konanie (oproti dokazovaniu súdom prvého stupňa po vrátení veci s prípadným odvolaním) o niekoľko mesiacov. Vo väzobnej trestnej veci z časového hľadiska spojenia väzby s rozhodovaním vo veci samej, by sa tak predišlo predĺženiu väzby obžalovaného (pre prípad jej dôvodnosti) o niekoľko mesiacov a v čase rozhodovania ŠTS (za nečinný najvyšší súd) o žiadosti obžalovaného o prepustenie z väzby (zo 7. februára 2014) na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2014 by bola vec vo svojom merite právoplatne skončená s uloženým a ihneď vykonateľným trestom odňatia slobody. Ak by v takomto časovom horizonte z akýchkoľvek dôvodov nebolo uzavreté dokazovanie vo výroku o vine ku skutku v bode 1/, treba brať do úvahy, že obžalovaný bol už citovaným uznesením najvyššieho súdu z 26. februára 2014 právoplatne uznaný za vinného trestnými činmi uvedenými vo vzťahu ku skutkom 2/ a 3/, pričom výrok o vine v tejto časti nadobudol právoplatnosť práve rozhodnutím odvolacieho súdu.

Za popísaných okolností mal byť (odvolacím súdom po výsluchu znalcov – psychologov zrušený) výrok o treste nahradený vlastným rozhodnutím odvolacieho súdu o treste (prípadne náhrady škody či ochrannom opatrení) rozsudkom (s použitím § 322 ods. 3 Tr. por.), v tomto prípade vo vzťahu ku skutkom (trestným činom), ktoré zostali zrušením časti výroku o vine (skutok 1/) nedotknuté (skutok 2/ a 3/). Právoplatným rozhodnutím odvolacieho súdu o treste by bola ďalšia väzba bezpredmetná, keďže výkon trestu má vždy prednosť pred väzbou – výkon trestu odňatia slobody je viazaný na právoplatné uznanie viny a uloženie trestu, zatiaľ čo väzba je viazaná „len“ na vznesené

obvinenie či podanú obžalobu v spojení s dôvodmi väzby, pričom trestne stíhaná osoba je chránená prezumpciou nevinu (III. ÚS 79/00).

Vo vzťahu ku skutku v bode 1/ by bol potom v novom konaní uložený súhrnný trest (§ 42 Tr. zák.).

Ak bolo potrebné dokazovanie vo vzťahu k výroku o treste vykonať aj pred ukladaním súhrnného trestu (v konaní o skutkoch 2/ a 3/), teda ak bolo toto dokazovanie potrebné vykonať už ako podklad pre rozhodovanie o treste odvolacím súdom, mal ho vykonať odvolací súd (a to na verejnom zasadnutí, na ktorom o odvolaní rozhodoval).

Podľa § 322 ods. 1 Tr. por. je neprípustné po zrušení rozsudku vec vrátiť súdu prvého stupňa na iné doplnenie konania (teda aj dôkazné), než ktoré sa týka skutkových záverov (otázka viny, nie trestu), alebo ktoré je na odvolacom súde neprimerane obtiažne.

Dokazovanie, požadované odvolacím súdom vo vzťahu k výroku o treste (doplnenie výsluchu znalca z odboru zdravotníctvo – psychológia k osobnosti obžalovaného na účel overenia splnenia podmienok pre uloženie doživotného trestu odňatia slobody) nepatrí do žiadnej z uvedených kategórií.

Zákonným postupom sa má konanie urýchliť, a to aj v neväzobných veciach.

Uvedené platí i v prípade, že bol výrok o vine odvolacím súdom zrušený len z časti, s pokynmi na vykonanie ďalšieho dokazovania súdom prvého stupňa (§ 322 ods. 1 Tr. por.) – z časti však výrok o vine ostal nedotknutý.

To sa osobitne týka väzobnej veci.

Rozhodnutím o uložení trestu (ak ide o trest odňatia slobody bez podmieneného odkladu jeho výkonu) vo vzťahu k nezrušenej časti výroku o vine, sa totiž napĺňa kategorický zákonný príkaz, že väzba má trvať len nevyhnutný čas (§ 76 ods. 1 Tr. por.).

Zhrnúc uvedené: Ak bol obžalovaný Š. S. právoplatne (rozhodnutím odvolacieho súdu) uznaný za vinného (okrem iného) zločinom úkladnej vraždy (§ 144 ods. 1, ods. 2 písm. f/ Tr. zák.) (s trestnou sadzbou odňatia slobody až na dvadsaťpäť rokov alebo na doživotie), nemôže byť v tejto trestnej veci naďalej vo väzbe, ak má vykonávať trest odňatia slobody, na ktorého neuloženie nie je žiaden zákonný dôvod. V popísanom prípade je ďalšie pretrvávajúce väzobného stíhania obžalovaného po rozhodnutí odvolacieho súdu neprípustné (malo byť ukončené právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu o vine a treste).

Ochrana spoločnosti sa zabezpečuje len spôsobom ustanoveným zákonom. Nedodržanie zákonného postupu štátnymi orgánmi vyvoláva v spoločenskej ochrane medzeru, ktorá vyznieva v prospech obžalovaného v podobe sankcie ustanovenej v § 79 ods. 1 Tr. por., ktorá je dôsledkom nesprávnym postupom vyvolaného pomínutia „ďalších dôvodov“ trvania väzby.

Je potrebné zdôrazniť, že obmedzenie vrátenia veci odvolacím súdom súdu prvého stupňa (bez vlastného meritórneho rozhodnutia), len na prípady uvedené v § 322 Tr. por. (odstránením formulačnej nepresnosti), bolo zvýraznené novelizáciou Trestného poriadku s účinnosťou od 1. septembra 2011 (zákon č. 262/2011 Z.z.). V dotknutom prípade je vyššie popísaná súvislosť s minimalizáciou trvania väzby zrejma.

Celkovo možno skonštatovať :

Postup odvolacieho súdu vo väzobnej veci sa musí prispôbiť obmedzeniu trvania väzby len na nevyhnutný čas (§ 76 ods. 1 Tr. por.).

Ak je v takom prípade odsudzujúci výrok o vine napadnutého rozsudku odvolacím súdom zrušený len z časti v zmysle § 321 ods. 2 alebo ods. 3 Tr. por. (a teda je zrušený aj celý výrok o treste), potreba doplniť dokazovanie vo vzťahu k výroku o treste a ďalším výrokom nadväzujúcim na výrok o vine (teda nevedúce v tomto rozsahu k iným skutkovým záverom), nie je dôvodom na nerozhodnutie odvolacím súdom o treste (náhrade škody, ochrannom opatrení) za zrušením nedotknuté skutky (§ 322 ods. 3 Tr. por.), odvolací súd také doplnenie sám nevykoná a vec vráti súdu prvého stupňa na nové rozhodnutie o treste (popri rozhodnutí

o zrušenej časti výroku o vine) podľa § 322 ods. 1 Tr. por. len vtedy, ak by doplnenie konania odvolacím súdom bolo spojené s neprimeranými ťažkosťami. Inak súd prvého stupňa v novom konaní uloží súhrnný trest (§ 42 Tr. zák.) prípadne spoločný trest (§ 41 ods. 3 Tr. zák.).

Je potrebné doplniť, že novému konaniu pred súdom prvého stupňa nebráni prekážka právoplatne rozhodnutej veci (§ 9 ods. 1 písm. e/ Tr. por.), nakoľko tá sa vzťahuje len na skutok, o ktorom bolo právoplatne rozhodnuté (o vine i treste) rozsudkom odvolacieho súdu.

Ak by odvolací súd už uvedeným spôsobom rozhodol (rozsudkom) aj o treste, väzobné trestné stíhanie obžalovaného by sa skončilo nariadením výkonu trestu odňatia slobody.

Interpretačná nesprávnosť teda vyvolala umelé predĺženie väzobného trestného stíhania.

Tým je porušené ustanovenie § 76 ods. 1 Tr. por., teda zákaz pretrvávania väzby nad rámec jej nevyhnutného času.

Ako už bolo uvedené v predchádzajúcej časti odôvodnenia tohto uznesenia, ako vyplýva z nálezu Ústavného súdu I. ÚS 100/2004 „v prípade dlhšie trvajúcej väzby musia byť splnené štyri podmienky. Musí existovať po formálnej stránke uznesenie o vznesení obvinenia. Po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie. Musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 67 ods. 1 Trestného poriadku (v súčasnosti § 71 ods. 1 Tr. por. - pozn.). Napokon musí byť splnená podmienka, aby orgány činné v trestnom konaní (a súd, ktorý sa už v súčasnej legálnej terminológii označuje samostatne - pozn.) vo veci samej postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.

V dotknutom prípade nie je splnená naposledy uvedená (štvrtá) podmienka ďalšieho trvania väzby.

Podľa systematiky Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ide o porušenie článku 5 ods. 3, a to z hľadiska súdenia osoby pozbavenej slobody v primeranej lehote (v predtým popísaných súvislostiach).

Premietnuté do systematiky a sankčného mechanizmu zákona, pominul dôvod na ďalšie trvanie väzby v zmysle § 79 ods. 1 Tr. por. - v tomto prípade sa dôvody nedostatku osobitne starostlivého a urýchleného postupu príslušného orgánu (súdu) týkajú priamo konania vo veci samej, nie rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby.

„Dôvody na ďalšie trvanie väzby“ sú inou okolnosťou než „dôvody väzby“ tiež uvedenou v § 79 ods. 1 Tr. por. (dôvodom väzby zodpovedá dôvodnosť podozrenia zo spáchania činu, pre ktorý bolo vznesené obvinenie a danosť väzobného dôvodu, teda prvé tri zo štyroch v náleze Ústavného súdu I. ÚS 100/2004 uvedených podmienok).

Nastanie ktorejkoľvek z troch situácií, uvedených v § 79 ods. 1 Tr. por. (pominutie dôvodu väzby, dôvodu na jej ďalšie trvanie alebo uplynutie lehoty uvedenej v § 76 ods. 6 alebo ods. 7 alebo § 78) však vyvoláva následok, že obvinený musí byť ihneď prepustený na slobodu (v tomto prípade rozhodnutím najvyššieho súdu).

Súvislosti s porušením práv obžalovaného Š. S. siahajú do rozhodovania najvyššieho súdu o žiadosti obžalovaného o prepustenie z väzby zo dňa 13. decembra 2013, o ktorej jednoinštančne rozhodoval najvyšší súd dňa 18. decembra 2013 vo veci, sp. zn. 1 To 10/2013 (v čase, keď mu bol predložený spis na rozhodovanie o podanom odvolaní proti rozsudku ŠTS). I keď rozhodovanie o žiadosti obžalovaného o prepustenie z väzby na slobodu je rozhodovaním o základných slobodách občana, zákon (Trestný poriadok) na rozdiel od vzatia obžalovaného do väzby najvyšším súdom v odvolacom konaní so sťažnostným konaním iného senátu tohto súdu (§ 185 ods. 9 Tr. por.), takúto dvojinštančnosť rozhodovania neumožňuje. O to viac treba v takomto (jednoinštančnom) konaní dodržiavať práva obžalovaného, kryté mimo iné garanciou, aby pred rozhodnutím o väzbe vo všetkých jeho formách (§ 72 ods. 1 Tr. por.) bol obvinený vypočutý súdom (minimálne v prvom stupni), aby predniesol svoje návrhy a stanovisko v osobnom kontakte so súdom, ktorý rozhoduje o jeho väzbe. V konkrétnom prípade rozhodovania najvyššieho súdu obžalovanému nebolo umožnené uvedeným spôsobom svoje práva uplatniť, pričom súd

rozhodoval bez toho, aby sa mal prokurátor možnosť pred rozhodnutím súdu so žiadosťou obžalovaného o prepustenie z väzby vecne a obsahovo oboznámiť (nebola mu doručovaná) a tak zaujať pred rozhodovaním súdu svoje stanovisko.

III. V prejednávanej veci ide o kumuláciu dvoch základných okolností, ktoré z hľadiska ďalšieho postupu v konaní – neprípustné predlžovanie väzobného stíhania postupom odvolacieho súdu a súčasne (včasné) nerozhodnutie o žiadosti obžalovaného o prepustenie z väzby – neumožnili ponechať obžalovaného vo väzbe, aj keď inak ide o vecne, resp. z hľadiska okolností prípadu o nanajvýš nežiaduce riešenie. V konkrétnom prípade však musel dostať prednosť zákaz stíhania pozbavenia osobnej slobody kohokoľvek inak ako zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon (čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), ktorý je jedným zo základných pilierov právneho štátu (čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Zároveň je potrebné pôsobiť, z hľadiska aplikačných nesprávností, preventívne.

Treba dodať, že porušenie práv obžalovaného nemožno reparaovať bez zrušenia sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, len (prípadným neskorším) finančným zadost'učinením, priznaným ústavným súdom.

Samotný ústavný súd k tomu uvádza: Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia prichádza spravidla do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody už nie je možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenia do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02).

V konkrétnom prípade však prichádzala do úvahy náprava zrušením predmetného rozhodnutia, čo mohol urobiť a urobil už všeobecný súd (nadriadený súd rozhodujúci o riadnom opravnom prostriedku) a neprehľboval tak porušenie práva. Po takom zrušení zároveň nemohlo nasledovať iné rozhodnutie, než prepustenie obžalovaného z väzby (vecná náprava sa nemohla zabezpečiť opätovným rozhodovaním o jeho žiadosti).

Možno doplniť, že ako právny podklad pre rozhodnutie postačoval zákon (Trestný poriadok) a Ústava Slovenskej republiky, a len argumentačne bol použitý aj Dohovor

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (článok 5 ods. 3 a ods. 4), z ktorého aj zákonná úprava vychádza.

Dohovor sa totiž použije pred zákonom len vtedy, keď zabezpečuje väčší rozsah ústavných práv a slobôd (čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Inak súd aplikuje zákon, a to v prípade širšieho ním priznaného rozsahu dotknutých práv, aj prednostne pred medzinárodnou zmluvou (čl. 154c ods. 1 ústavy a contrario).

Napokon treba konštatovať, že obžalovaný môže byť v ďalšom priebehu konania vzatý do väzby, ak naplní niektorý z väzobných dôvodov uvedených v § 71 ods. 2 písm. a/, písm. b/, písm. c/ alebo písm. e/ Tr. por.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 23. apríla 2014

JUDr. Peter K r a j č o v i č, v. r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. René Štepánik

Za správnosť vyhotovenia: Gabriela Protušová